

Remissyttrande

Boverket
Box 534
371 23 Karlskrona

Dokumentet skapat: 2023-06-15
Senast reviderat: 2023-06-16, version 1

Ödeshög, den 16 juni 2023,

Hej!

Som yttrande rörande Boverkets remiss med diarienummer 29/2022, önskar Byggsikt AB framföra följande kommentarer.

Sammanfattningsvis avstyrks förslaget som det ser ut i nuläget och upplägget med det nya regelverket är olämpligt. Om Boverket anser att dagens regler är för långtgående är det bättre att istället införa ett alternativ till dem på samma sätt som den analytiska dimensioneringen fungerar för brandskyddsreglerna.

Om reglerna ändå införs bör det inte ske i form av flera separata regelverk, utan i ett samlat dokument på samma sätt som BBR. Fler av de tidigare allmänna råden bör också ändras till krav och man bör använda tillfället att reglerna ändras till viss skärpning av regler som inte längre är tillräckliga. Exempelvis kan det vara ett bra tillfälle för att sänka gränsvärdet för radon.

Generella kommentarer

Generellt är det bra att Boverket ser över regelverket som finns, men den förenklingen som är målet med ändringarna är inte vad som kommer att uppnås om reglerna införs. BBR har fungerat tillräckligt bra och är inarbetat i byggbranschen i Sverige. Om ändringarna införs på samma sätt som förslagen som nu ligger är risken stor att fler byggtekniska frågor kommer att behöva avgöras av domstolarna och att mindre seriösa byggherrar och entreprenörer utnyttjar osäkerheterna till att bygga sämre byggnader än dem som tar reglerna på allvar.

Som det framförs av Boverket har det kanske varit för långtgående gränsdragning när de allmänna råden i BBR har tolkats som indirekta krav. Fördelen med det har däremot varit att privatpersoner, små byggföretag, m.fl. lätt har kunnat se en lämplig lösning som kommer att godtas av kontrollansvariga, besiktningspersoner och av kommunernas byggnadsnämnder. Det har aldrig funnits något direkt hinder till att komma med egna lösningar på kraven.

Detta har varit väldigt tydligt när det gäller brandskyddsreglerna, där råden har setts som direkta krav, men där det funnits en bra möjlighet till att genomföra en analytisk dimensionering av brandskyddet istället. En bättre lösning än att helt ta bort råden som förslaget är nu, skulle vara att införa möjligheten till analytisk dimensionering av samtliga byggregler på motsvarande sätt. Boverket skulle då kunna sätta upp några absoluta minimikrav som måste uppfyllas för att göra en analytisk dimensionering av exempelvis säkerheten och istället ha de normala råden som krav som gäller om man inte vill eller kan göra någon djupare analys av regelverket.

Byggsikt AB
Mjölbyvägen 48
599 31 Ödeshög

Organisationsnummer: 559253-7772
VAT-nummer: SE559253777201
Bankgironummer: 5489-2252

Hemsida: <https://byggsikt.se/>
E-post: kontakt@byggsikt.se
Telefon: 0144-101 44

Om reglerna införs som förslaget, kommer det ju självklart att komma standarder och branschlösningar som kan användas av dem som inte klarar av att göra egna riskanalyser utifrån regelverken. Risken med detta är däremot att man tar bort ännu mer än de enskilda byggherrarnas friheter i byggandet och att de större byggkoncernerna får styra vad reglerna blir i praktiken.

Som exempel på det kan vi titta på när SIS hade en remiss gällande ändrad standard för tillgänglighet i bostäder som en tänkt ersättare till SS 914221. Boverket ansåg då i sitt remissvar att standarden hade för långt gående krav och många andra höll med. Om reglerna ändras kan det bli den typen av standarder som tar över helt och kravbilderna blir då högre för majoriteten av byggherrarna som inte har någon möjlighet att övertyga en kommun om att man faktiskt uppfyller kraven på egen hand. Om de större byggföretagen anser att kraven är för hårda har de lättare möjlighet att komma med egna lösningar.

Ett annat exempel är de branschstandarder som idag används för tätskikt i våtrum. Dagens byggregler säger egentligen inte något idag om att tätskikten ska utföras av certifierade personer enligt en branschstandard. Försäkringsbolagen har däremot indirekt gjort det till ett krav och en stor del av byggnadsnämnderna har också följt efter med krav på den typen av intyg utan att det finns lagstöd för det.

Att det har skett behöver nödvändigtvis inte bara vara en dålig sak, eftersom många av de tidigare oseriösa våtrumföretagen nu inte finns kvar. Det har däremot skapat en situation där det blir svårt för nya företag att komma igång och svårt för privatpersoner att renovera sina våtrum själva. Med de föreslagna byggreglerna är risken överhängande att liknande "krav" kommer att komma inom fler områden och ytterligare förskjuta projekteringen och byggandet till de större företagen i branschen.

Sättet reglerna läggs upp på ökar kraven på de kontrollansvariga och tidpunkten för det tänkta införandet är då lite olämplig när så många andra ändringar görs samtidigt. Många kontrollansvariga är i pensionsåldern och har redan signalerat att de vill sluta med tanke på de ökade kraven som kommit på riskanalyser och ordentliga kontrollplaner. Detta är en stor ändring i mångas arbetssätt, men något som sker helt inom ramen för det nu gällande regelverket. Med ytterligare krav på fördjupade riskanalyser genom ett nytt regelverk är risken stor att det uppstår en brist på kontrollansvariga.

Även byggnadsnämnderna kommer att behöva en kompetensförstärkning och läget är olyckligt även där, då det i många kommuner redan idag har varit svårt att hitta personal.

Samtidigt är det också ännu fler nya krav på gång inom byggbranschen, med förslag på gränsvärden för klimatdeklarationer, ökade krav på digitalisering, certifierade byggprojekteringsföretag, krav på individuell mätning, ökade krav på energiprestanda och förslag på stora ändringar i plan- och bygglagen. Det är inte rimligt att allt ska ske samtidigt i en så långsam bransch som byggbranschen är utan det måste finnas åtminstone ett 10-årsperspektiv där det blir tydligt vad som kommer att krävas och när.

Att i det längre perspektivet införa nya regler och få en samordning kring de olika nya kraven vore kanske inte fel, men det bör då ske i rätt ordning: att plan- och bygglagen ändras först, att det fastställs vilka skärpningar av regelverken som ska göras, att det finns accepterade förslag på standarder för projektering och utförande först. Först efter det bör byggreglerna ändras så att de inte känns begränsande.

Struktur på nya regelverket

Med det sagt, är risken ändå stor att Boverket väljer att gå vidare med förslaget och det vore då önskvärt om det ändå kunde läggas upp på ett mer strukturerat sätt än 8-10 olika föreskrifter med olika namn. Byggreglerna i BBR har visserligen varit uppdelade i kapitel med tydliga inriktningar, men det finns ändå ett visst överlapp och om reglerna delas upp i flera föreskrifter är risken stor att de överlappen missas.

Att ha ett samlat regelverk med de olika ingående delarna i kapitel eller avsnitt ger en tydligare struktur och det är lätt att hänvisa till andra delar utan att det blir ett separat regelverk som kanske uppdateras vid olika tillfällen. Redan nu verkar många missa krav i EKS som har koppling till BBR och flera separata regelverk ökar komplexiteten ännu mer.

Det nu aktuella förslaget är uppdelat i avdelningar, vilket inte förslaget om krav på säkerhet vid användning av byggnader är. Om förslaget ändå införs i form av separata regelverk bör det göras på ett konsekvent sätt i alla föreskrifter.

Det är svårt att ta ställning till hur de nya reglernas detaljeringsnivå behöver vara eftersom det inte finns något färdigt förslag på standarder från exempelvis SIS på hur projektering och utförande ska se ut för att uppfylla kraven och det är troligen en lång process att ta fram den typen av standard. Det kan däremot sägas att reglerna i dess nuvarande utformning inte är tillräckligt tydliga för att de ska kunna förstås av dem som ska följa reglerna, utan det kommer att krävas mer råd från t.ex. en standard.

Kommentarer på delar i förslaget

I det aktuella förslaget finns det även en del detaljer som borde ses över om de trots allt ska införas. Det handlar främst om förtydliganden och att fler tidigare råd görs om till krav. Det finns även en del otydligheter sedan tidigare som det vore ett bra läge att rätta till nu. Man bör samtidigt se över om reglerna är tillräckligt aktuella i dagens samhälle eller om det är bra läge för regelskärpningar.

Kommentarerna görs i den ordningen de finns i förslaget:

- 1 kap. 1 § bör förtydligas med att det bara gäller byggnader och inte övriga byggnadsverk om så är tanken som det verkar. Med tanke på att reglerna inte är så precisa i förslaget vore det däremot ett lämpligt läge att säga att kraven ska gälla byggnadsverk och inte bara byggnader då det funnits oklarheter kring kraven för byggnadsverk som inte är byggnader.
- 1 kap. 3 §: Avvikelsena bör istället kallas "liten avvikelse" för att ge en koppling till PBL. Det bör också övervägas om den verkliga ska begränsas till enskilda fall eftersom det då kan ses som att det godtas den här gången men inte nästa.
- 1 kap. 7 §: Formuleringen kan tolkas som en skärpning även om det inte verkar som att det var tanken. Med aktuell formulering kan det innebära begränsningar för återanvändning av produkter och att tillverka egna. Vid ändringar kan det t.ex. vara vanligt att använda gamla dörrar eller att specialbygga nya fönster i gammal stil för att anpassa huset till kulturvärdena.
- 1 kap. 10 §: Ändringar kan medföra negativa földeffekter på andra delar än med hänsyn till hygien, hälsa och miljö, eller kulturvärdena och bestämmelsen behöver därför skärpas till att gälla fler områden. När exempelvis tillgängligheten ligger i ett annat regelverk blir kopplingen till de reglerna för otydliga för att förstå. Som tidigare sagts hade det varit lämpligare att ha ett samlat regelverk där reglerna har koppling till varandra.
- 1 kap. 14 § borde inte tillåta att välja kontroll i den färdiga byggnaden som metod, eftersom det inte är möjligt att kontrollera inbyggda produkter i efterhand. En besiktning kan göras i äldre byggnader för att undersöka statusen, men det vore olämpligt att ta bort byggherrens ansvar att genomföra mottagningskontroller genom bestämmelsen.
- 1 kap. 19 § bör innehålla krav på att byggnadens radonvärden ska dokumenteras med information om tidpunkt för mätning och när en ny mätning bör genomföras. På något annat ställe bör det förtydligas att mätning måste göras för att säkerställa att kravet uppfylls.

- 2 kap. m.m: Det kan vara bättre att på samma sätt som i förslaget om säkerhetsföreskrifter ha kapitel 2 för nya byggnader och sedan ha underrubriker, istället för att dela upp i tre avdelningar. Huvudsaken är annars att det görs på ett konsekvent sätt i alla föreskrifter.
- 3 kap. 3 §: Det är ett lämpligt tillfälle att skärpa kravet på radon. 100 Bq/m³ skulle kunna en bra nivå.
- 3 kap. 5 § behöver förtydligas med var de gällande gränsvärdena framgår och kanske även förtydligas att det gäller vid tidpunkten för uppförandet/ändringen. Med tanke på att regelverket kan behöva läsas om många år för att se vad som gäller kan det även övervägas om gränsvärdena ska skrivas in i föreskriften.
- 3 kap. 6 § bör inte formuleras som att rummen "kan" ha kontinuerlig luftväxling, eftersom det leder till att fastighetsägare stänger av ventilationen utan att verksamheterna kan styra det. Följdeckterna av en avstängd ventilation är så pass allvarliga, med både hälsoeffekter och skador på byggnaden att det inte bör tillåtas genom byggreglerna. Att enskilda personer stänger av ventilationen i sina egna bostäder blir mer självförvållat, men det handlar ofta om andra som drabbas än den som äger ventilationen.
- 3 kap. 7 §: Det är osäkert varför formeln har satts så specifikt. $5 \cdot A^{0.5}$ ($5 \cdot \sqrt{A}$) skulle i stort sett ge samma resultat och är lättare att räkna ut. Det är också lite olyckligt att ta bort ett lägsta flöde för andra utrymmen än bostäder då det normalt krävs ett grundflöde för att byggnaderna inte ska ta skada. Det vore bättre att lägga upp att alla byggnader ska ha ett grundflöde och att senare lägga till extra flöden om det behövs utifrån byggnadens tänkta användning. Antalet personer en byggnad är anpassad för bör också läggas till grund för en beräkning för att inte leda till besparingar som går ut över användarnas hälsa.
- 3 kap. 8 §: Forcering av luftflöden kan ses som ett ökat krav jämfört med möjligheten till vädring även om det skrivs att vädring ska ingå i begreppet. För att inte missförstånd ska ske så kan det skrivas till att vädring är ett godtagbart alternativ till forcering.
- 4 kap. 3 §: Ett lägsta gränsvärde bör införas för vissa andra typer av lokaler än bostäder, t.ex. för skolor eftersom nivån för olägenheter skulle innebära att det inte krävs så mycket dagsljus.
- 7 kap. 8 §: Att bara tillåta genomföringar för golvvavlopp kan vara teknikhindrande. Även om syftet är bra finns det tekniska lösningar för att tätta genomföringar på ett tillfredställande sätt. Att bestämmelsen hänvisar till ytor som kan förväntas utsättas för vatten gör att det kan ses som en skärpning av kravet och att tätskikt kommer att behövas på fler ställen än idag även om det står att det inte var tanken.
- 7 kap. 13 §: Golvvavlopp bör även sättas som krav för teknikrum eller rum där mycket ledningar samlas och ett läckage skulle medföra stora flöden på samma ställe.
- 8 kap. 7 §: Kravet på att 50 °C ska kunna uppnås vid tappstället kolliderar med säkerhetskraven som kan kräva 38 °C. Det borde räcka att temperaturen i ledningarna är 50 °C och att vattnet som kommer ut kan vara kallare, t.ex. "fram till tappstället" som i 8 kap. 8 §. Det har inte heller motiverats varför stillastående vatten i t.ex. varmvattenberedare inte behöver vara 60 °C.
- 12 kap. 1 §: Avsteg från kraven kan medföra konsekvenser för andra byggregler, men bestämmelsen hänvisar i princip bara till hygien, hälsa och miljö.

- 12 kap. 3 § kan behöva skärpas beroende på hur syftet med bestämmelsen är tänkt. Både en bostad och en förskola kan ha motsvarande krav gällande en viss detalj och om man då bygger om en gammal bostad till förskola så uppfyller den inte dagens krav, men de kraven som gällde för bostaden när den byggdes. Att då inte behöva åtgärda dessa brister kan bli en negativ effekt av bestämmelsen.
- 12 kap. 6 § ger mer en känsla av att det fortfarande är ett råd, men riskerar att bli för långt gående när det blir ett krav. Det kan också vara osäkert om Boverket har rätt att skriva om detta till en föreskrift då det inte är helt entydigt utifrån lagstiftningen och bör därför utredas närmare.
- 13 kap. 2 §: Krav bör införas på att material som lämnas kvar ska dokumenteras. Det kan vara lämpligt att få in det under 1 kap.

Delar som saknas i förslaget

Att inte införa ett krav på utblick kommer att medföra negativa konsekvenser när byggherrar kan skapa fler lägenheter som då bara får tillgång till exempelvis takfönster. Domstolarna kommer inte att se det som tillräckligt att hänvisa till det övergripande kravet i plan- och byggförordningen som Boverket anser och det behöver därför införas ett konkret krav.

Att inte ha krav på rumshöjder kan också komma att medföra negativa konsekvenser när det ska göras besparingar. Om kraven på fri höjd ökas till mer än 2,00 meter i säkerhetsföreskrifterna (se vidare i det remissyttrandet) så får det som följd effekt att rumshöjden blir kvar på dagens nivåer, men om så inte sker behöver det införas ett krav på lägsta rumshöjd för att det inte ska medföra oacceptabla konsekvenser för människors hälsa.

Med vänliga hälsningar

Oscar Hedvall
Arkitektingenjör
Byggsikt AB